ВІДГУК
офіційного опонента кандидата педагогічних наук
Козій Ольги Михайлівни
на дисертаційне дослідження Юй Цютун
на тему «Формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки», подане на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

1. Актуальність теми дисертаційної роботи.

В умовах сьогодення розуміння хормейстерської діяльності значно розширилось, завдяки сучасним дослідженням, ґрунтується на системному та багатопрофільному підході, що дозволяє розширити сприйняття не тільки через музично-естетичну складову роботи диригента з хоровим колективом, а й через всебічну комунікацію з усіма учасниками.

Як справедливо зауважує Юй Цютун: «хормейстерська діяльність представляє собою унікальний феномен який є формою глибокої художньої та соціальної взаємодії. В основі хормейстерської діяльності лежить ідея комунікативності у найвищому прояві, адже вона вбирає в себе багатовимірну взаємодію між хормейстером, композитором і музичним текстом, учасниками хорового колективу та слухачами».

Аналіз наукових студій, що стосуються теми дисертації, дозволив дійти висновку щодо наявності значної уваги дослідників до різних аспектів формування комунікативної та полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецької освіти, однак проблема формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки предметом спеціального дослідження не являлася. Недостатній рівень теоретико-методичної розробленості та потреба в комплексному вирішенні окреслених автором суперечностей шляхом наукового обґрунтування методики формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецької освіти в процесі хормейстерської підготовки зумовив вибір теми Юй Цютун. Отже, зважаючи на вищевикладене, можна стверджувати, що дисертаційна робота є **актуальним і своєчасним дослідженням.**

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Підтвердженням актуальності наукової роботи Юй Цютун є те, що дисертаційне дослідження входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» і складає частину наукової теми «Методологія та методика фахової підготовки майбутніх учителів музики та хореографії в контексті художньо-естетичних інновацій мистецької освіти» (державний реєстраційний номер: 0114U007160). Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (протокол № 4 від 27.10.2022 р.).

3. Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів.

Характеризуючи наукову новизну дослідження, слід відзначити, що автором уперше у вітчизняній педагогічній науці визначено сутність, структуру, функції, педагогічні принципи, педагогічні умови та методи формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки.

Найвагомішим науковим здобутком Юй Цютун є те, що в дисертації вперше науково обґрунтовано методику формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки за аксіологічно-консолідаційним, герменевтично-наративним, феноменологічним, полісуб'єктно-ресурсним, інтерактивно-синергетичним, акмеологічно-стратегічними підходами.

Уточнено: сутність понять «художня комунікація», «полікомунікація», «компетентність», сутність інтеграції сукцесивних і симультанних комунікативних дій у контексті хормейстерської полікомунікації, принципи хорової театралізації.

Подальшого розвитку набули: теорія і практика хормейстерської підготовки здобувачів мистецько-педагогічної освіти на платформі багатовекторної, багатовимірної та багатоканальної художньо-виконавської і мистецько-педагогічної полікомунікації.

Переконливими є представлені дисертантом результати експериментальної перевірки ефективності запропонованої авторської методики, що сприяла досягненню респондентами експериментальної групи більш високих результатів за всіма критеріями. Розроблені критерії (інтенціонально-мобілізаційний, художньо-моделювальний, творчо-консолідаційний, діагностично-прогнозувальний), які скорельовано з компонентами полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки та уможливлюють педагогічну діагностику рівнів сформованості досліджуваного феномену. Кількісний і якісний аналіз результатів формувального експерименту засвідчив ефективність запропонованої

авторської методики формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки, що підтверджується методом математичної статистики – критерієм φ* Фішера (кутове перетворення Фішера).

Варто підкреслити й основні здобутки, що визначають **практичне значення дослідження. Результати** впроваджено в освітній процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (довідка № 3116/24 від 27.12. 2024 р.).

4. Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях. Результати виконаного дисертаційного дослідження викладено у 8 публікаціях автора, з них 3 статті в наукових фахових виданнях України, 5 праць апробаційного характеру (одна з яких – у співавторстві). В опублікованих працях відображено результати кожного з розділів дисертації. Проведене ознайомлення зі змістом публікацій свідчить про наявність повного висвітлення результатів дисертації. Посилання на публікації відображено в роботі. Загалом вважаємо, що матеріали дослідження пройшли належну апробацію.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень

Ознайомлення з текстом дисертації Юй Цютун дає підстави відзначити, що в роботі логічно та послідовно висвітлено хід та результати проведеного дослідження. Здійснено глибокий аналіз понять за темою дисертації. На основі наукового пошуку обґрунтовано та виважено концептуальні положення дослідження, висвітлено підсумки впровадження інноваційної методики формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки, що підтверджують достовірність наукових положень, результатів та висновків дослідження.

Дисертація чітко структурована. У вступі визначено актуальність теми дослідження, відображено науковий апарат дослідження, що є коректним та обґрунтованим. Відповідно до поставленої мети дослідження, що полягає в розробці, науковому обґрунтуванні й перевірці експериментальним шляхом інноваційної методики формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки, визначено п’ять завдань, для розв’язання яких доцільно обрано комплекс теоретичних, емпіричних та статистичних методів. Окреслено методологічну та теоретичні основу дослідження; схарактеризовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів дослідження; відображено відомості про апробацію, особистий внесок здобувача, структуру та обсяг наукової роботи.

В першому розділі «Теоретичні засади формування полікомунікативної

компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки» висвітлено результати розв'язання першого та другого завдань дослідження. На основі теоретичного дослідження низки категорій, таких як: «комунікація», «художня комунікація», уточнено сутність понять «полікомунікація», «художня полікомунікація», «компетентність», сутність інтеграції сукцесивних і симультанних комунікативних дій у контексті хормейстерської полікомунікації, принципи хорової театралізації.

Автором обґрунтовано авторське визначення сутності ключового поняття «полікомунікативна компетентність хормейстера» як інтегральної динамічної системи особистісно-фахових ресурсів хормейстера, що забезпечує плідне здійснення багатовекторної, багатофункціональної і багаторівневої художньої комунікації багатьох учасників хорового універсуму з музичними творами, та через твори з іншими через вмотивоване досягнення емоційно-резонансної взаємодії, духовної консолідації та адекватної художньо-комунікативної ідентифікації (с.86).

У компонентній структурі полікомунікативної компетентності хормейстера Юй Цютун виокремлює: *емоційно-вольовий компонент*, який інтегрує емоційні та вольові процеси, спрямовані на створення емоційної атмосфери і мобілізацію творчих ресурсів виконавців (с. 86), *інтерпретаційно-проєктувальний*, який забезпечує глибоке розуміння та інтерпретацію художнього тексту через інтелектуальні процеси, що включають проєктування вербальних і невербальних засобів комунікації (с.88), *експресивно-виконавський*, що охоплює комунікативні засоби, які консолідують енергію виконавців і слухачів, спрямовуючи їх у спільний творчий процес через емоційну експресію та харизматичність хормейстера (с.89). Дослідниця доводить, що *рефлексивно-коригувальний* компонент полікомунікативної компетентності хормейстера є центральним елементом у створенні ідеального художнього продукту, забезпечуючи точність, емоційну силу та естетичну значущість хорового виконання та полягає в постійному аналізі й корекції інтонаційного й художнього втілення твору, що дозволяє хормейстеру ефективно реагувати на недоліки і досягати бажаного звучання (с. 92).

До вагомих здобутків варто віднести другий розділ дослідження «Методологічні та методичні засади формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки», присвячений вирішенню третього завдання. Відзначимо вдало обрані дисертантом методологічні підходи: аксіологічно-консолідаційний; герменевтично-наративний; феноменологічний; полісуб'єктно-ресурсний; інтерактивно-синергетичний; акмеологічно-

стратегічний. Позитивним вважаємо обрання здобувачем герменевтично-наративного підходу, який сприяє створенню складної комунікації між композитором, музичним твором та його змістом, а також між власним «Я» виконавця з його набутим досвідом, баченням і ставленням до художніх цінностей (с.101-109).

Наукову цінність представляє обґрунтування педагогічних умов, які сприятимуть успішному формуванню у майбутніх фахівців полікомунікативної компетентності в процесі хормейстерської підготовки (п. 2.2.). Такими умовами дисертантка визначила:

1) ініціювання потреби здобувачів щодо мобілізації творчих зусиль учасників хорового колективу як ціннісно-смислового ресурсу продуктивної виконавсько-хорової діяльності на засадах емоційно-експресивної діалогової співтворчої взаємодії;

2) створення інтерперсональної художньо-виконавської концепції та моделювання сценічно-театралізованої транскрипції хорового твору як платформи щодо проєктування ефективних художньо-комунікативних засобів і стратегій реалізації виконавського задуму;

3) утворення емоційного-емпатійного поля задля консолідації та інтеграції духовно-енергетичних ресурсів всіх учасників художньо-творчої взаємодії на засадах екстраперсональної синергії в процесі колективної інтерпретації хорової концепції твору;

4) організація художньо-креативного рефлексивно-комунікативного середовища на засадах сукцесивно-симультанного моніторінгу, аналізу і корекції продуктивності виконавсько-педагогічних стратегій щодо якості втілення хорових інтерпретаційних концепцій.

Особливий науковий інтерес представляє розв'язання четвертого та п'ятого завдань дослідження, що відображені в розділі 3 «Експериментальна перевірка ефективності формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки». Юй Цютун задля оцінювання компонентів сформованості полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки розробляє критерії (емоційно-вольовому компоненту відповідав інтенційно-мобілізаційний критерій; інтерпретаційно-проєктувальному – художньо-моделювальний; експресивно-виконавському – творчо-консолідаційний; рефлексивно-коригувальному – діагностично-прогнозувальний) та відповідні показники, визначає чотири рівні: (високий) трансформаційно-лідерський; (достатній) художньо-продуктивний; (середній) обмежено-фасилітативний; (низький) формально-управлінський. Дисертантка детально розкриває критеріально-діагностичний

апарат й методику оцінювання рівнів підготовленості майбутніх фахівців, аналізує отримані результати констатувальної діагностики, які засвідчили, що переважна кількість студентів знаходилися на середньому (обмежено-фасилітативному) та низькому (формально-управлінському) рівнях сформованості досліджуваного феномену.

Згідно з п'ятим завданням дослідження, в дисертації представлено ґрунтовний опис процесу експериментальної перевірки ефективності розробленої методики, що охоплював 4 етапи (кумулятивно-адаптивний, аналітично-продуктивний, творчо-регулятивний та креативно-стратегічний), що свідчить про ґрунтовність проведеної практичної роботи.

Позитивне враження справило розмаїття запропонованих дослідницею методів і технологій формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки, серед яких переважають інноваційні (тренінг диригентських центрованих художньо-виконавських повідомлень; тренінгу з управлінської диригентсько-хорової сугестії; хорового проєкту, імерсивних технологій та віртуальної реальності, мультимедійного перформанс-хору, діалогічно-рефлексивної взаємодії, педагогічно-виконавського «переформатування», тренінг з формування хормейстерського іміджу, нетворкінг-сесії «Лабораторія хормейстерської майстерності» та ін.) (п.2.2.).

Результати контрольної діагностики дозволяють зробити висновок щодо ефективності запропонованої методики формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки. Обґрунтованість сформульованих у дисертації положень забезпечується різноманітністю джерельної бази, під час опрацювання якої дисертантка продемонструвала високий рівень наукової компетентності, власне бачення досліджуваної проблеми, належний науковий й професійний рівень.

Обґрунтованість і достовірність наукових висновків, поданих у дисертації, не викликає сумнівів, оскільки вони визначаються теоретико-методологічними позиціями, що становлять базис дослідження, підтверджуються отриманими результатами, використанням значного обсягу науково-педагогічних джерел українських та зарубіжних дослідників (327 найменувань), а також застосуванням сучасних методів здійснення експериментального дослідження.

6. Оцінка змісту й оформлення дисертації.

Відмітимо, що дисертація Юй Цютун добре структурована і відповідає встановленим вимогам щодо оформлення. Стиль викладу в ній наукових положень, матеріалів досліджень, висновків зрозумілий та доступний для

сприйняття, що дає підстави стверджувати, що дана наукова робота є цілісною, самостійною, завершеною науковою працею, яка пройшла належну апробацію та відповідає вимогам, що ставить МОН України.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

У цілому, позитивно оцінюючи наукове та теоретико-практичне значення отриманих результатів дисертаційного дослідження, хочемо висловити деякі зауваження та побажання, що мають дискусійний характер:

1. Ви описуєте метод тренінгу диригентських центрованих художньо-виконавських повідомлень на прикладі твору В. Камінського «Світе ясний» (с. 216), змістовно-процесуального моделювання репетиційного процесу на прикладі твору «Тебе оспівуємо» Д. Хрістова (с.222), з детальними вказівками і посиланнями на певні такти. Вважаємо, що для більш повного розуміння та аналізу варто було б додати партитури цих творів в Додатки.

2. Безперечним концептуальним досягненням наукової роботи є розроблена та презентована дослідником авторська методика. Втім, на нашу думку, в тексті дисертації варто було б представити більш вичерпну інформацію щодо особливостей формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки в умовах змішаного та дистанційного навчання, що є актуальним для сучасної освітньої практики.

3. У процесі обґрунтування наукових засад формування полікомунікативної компетентності у дисертації представлено провідні методологічні підходи, серед яких: аксіологічно-консолідаційний, герменевтично-наративний, феноменологічний, полісуб'єктно-ресурсний, інтерактивно-синергетичний, акмеологічно-стратегічний. Вважаємо, що варто було б ширше розкрити роль феноменологічного підходу у формуванні полікомунікативної компетентності, адже, як зазначає автор в параграфі 2.2., в контексті означеного підходу (с. 109-110), саме цей підхід відкриватиме шлях до розуміння сутності композиторського стилю як феномену.

4. У наведеній таблиці порівняння традиційного хорового виконання і хорової театралізації (с. 61), на нашу думку, варто було зазначити в обох стовпчиках, що аудиторія хорового концерту складається не лише зі слухачів, а й з глядачів. Оскільки хоровий спів є синтетичним жанром, що поєднує музику, літературний текст і візуальну складову виступу, сприйняття слухачів також набуває як слухові, так і візуальні враження.

Варто вказати, що надані зауваження є рекомендаційними і тому не впливають на загальну позитивну оцінку наукового рівня дисертаційної роботи Юй Цютун.

Висновок.

Отже, дисертація Юй Цютун «Формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки», є завершеною, самостійно виконаною, оригінальною науковою працею, що має вагоме теоретичне та практичне значення для розвитку української мистецько-педагогічної освіти. Дослідження характеризується новими, раніше не захищеними положеннями, а отримані, у підсумку, наукові результати розв'язують, у своїй єдності, актуальну проблему. Отже, зважаючи на вище викладене, вважаємо, що дисертаційна робота «Формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки» відповідає чинним вимогам п.п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор, Юй Цютун, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри музикознавства та
вокально-хорового мистецтва
Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини — Ольга КОЗІЙ

Підпис О.М. Козій засвідчую:
ректор Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини, доктор
педагогічних наук, професор — Олександр БЕЗЛЮДНИЙ